

INFERNO canto XV° in campobassano

Mo unë dë lë durë argënë cë porta
e u vaporë 'ngopp'u sciumariellë fa ombra,
'ccusi da salvà acqua e argënë da u fuochë.
Cummë lë Fiamminghë, tra Guizzante e Bruggia*,
tëmënnë lë cavallunë che contr'a lë spiaggë lórë sbattënë,
e fannë rëparë ca u marë nn' facéssë dannë,
e cummë lë Paduanë lunghë u Brenta,
pë dëfënnë lë villë lórë e lë caštiellë
annant'a la Carentana*; u callë sèntë,
'ccusi évënë fattë chillë tuttë,
né tant'autë né 'ccusi gruossë
comunquë fussë, u maštrë lë facëttë.
Già eravamë da la sëlva sciùtë
tantë, ca ijë arrëtë më gëràië,
quannë 'ncuntrammë d'anëmë na schiéra,
chë mënivënë lunghë l'argënë; e ognunë
cë attamëntavë comë z'è solëtë dë sera
guardà a n'autë sott'a la luna nòva,
e accusi vèrzë nu' fissavënë l'uocchië,
cummë fa nu viécchië sartë chë fissa dë l'achë u buchë.

'Ccussi 'ttamëntutë da 'sta genta,
më rëcanuscëttë unë, che më pigliattë
pë nu pizzë e alluccattë: << Che meraviglia!>>

E ijë, quannë la manë a me štënnëttë,
u fessaië kë l'uocchië pë vija dë lë bruciatürë,
ca nën m'u facëvënë rëcanòsscë,
e abbassannë la manë da la faccia so',
rëspunnivë: << Stëte vu' qua, ser Brunetto?>>

E quillë: << O figlië mijë, 'nt'ha dispiacé
se Brunetto Latino* nu pochë kë te
arrëtë rèsta e lüssë la fila>>.

E i' dëcivë a issë: << Cummë pozzë, vë në préghë
e se vulëtë ca kë vu' më fërmë;

(v.34)

u faccë, s'u përmëttë quistë ca kë issë vaglië>>.

<< O figliuolë>> dicëttë << chiunquë dë 'šta schiéra
zë ferma nu mumëntë sulë, pë' ciént'annë sta
a 'rruštirzë quannë u feriscë u fuochë.

Perciò va' 'nnantë tu, ijë të vèng'hë appriéssë,
e po' më riunischë a la banda mija,
chë va chiagnënnë l'etërnë puccatë suë>>.

Ijë nën pruvavë a scégnë da la strada
pë cammënarlë a fianchë, ma ku capë vaššë
tënëvë, cumm'a chi rëspettusë va.

Issë 'ncuminciattë: << Quala fortuna o deštinë
prima dë la finë quassóttë të porta?

E chi è quissë che të 'nségna la strada?>>

<< Làngoppë, addò la vita è etërna,>>

rëspunnivë a issë, << më përdivë a na vallë,
prima che l'età fussë matura.

Sulë iërë matina gëraië lë spallë,

(v52)

quištë m'apparèttë, rëpurtannëmë a chélla
vija che më rëporta a la casa mija>>.

E issë a me:<< Se tu siéguë la štella tua,
nën può sbaglià u gluriosë puortë,
së bbénë m'accurgivë a la vita bella;
e se ijë nën fussë muortë anzëtiémpë,
vèdennë la vëntura a te furtunatë,
avessë datë aiutë all'opera tua.

Ma quill'ingratë popëlë malignë,
chè ve' da Fiésole* l'origgëna
e te' ancora 'ngoppë nu macignë,
të zë farà nemichë, pë lë cósë che tu faië,
e a raggionë, ca tra le lappusë sòrvë
nën pó' fruttà u fichë dócë.

(v.66)

Vecchia fama, a u munnë, la chiama ciéchë;
genta turchia, 'mmëriósa e fumosa,
da lë costumë lórë fattë furbë.

La sciòrta tua tanta unorë të štipa,
che unë e l'autë partitë të zë vulessënë magnà;
ma luntanë sarà u crapónë da la jërva.

Facissënë lë bèštië fiesulanë štragë
dë lórë štéssë, e nën tuccassërë santë
dë 'llë Romanë che rëmanënnë quannë
zë facèttë u nidë dë tanta malizia>>.

<< Se fussë accèttatë u desiderië mijë >>
rëspunnivë a issë << vu' nën sarištë ancora
dall'umana natura scacciatë,

(v.79)

ca në la mënta mijë è fitta e m'accalora
la cara e bbóna fëgura paterna
vostra, quannë a u munne semprë,
më 'nzignattë cummë l'ómë l'eternità zë mèrëta;
e quantë ijë tènghë cunsëdërazionë, mentrë vivë,
ca da la parola mija zë capisscë.

Quillë chë dicètë dë la vita mija scrivë,
e u stipë, pëcché më sarà chiaritë,
da donna, che u sa fa, se ijë a essa arrivë.

Chéštë voglië ijë e v'u dichë
purché la cusciénza mija nën më richiama,
ca a la Furtuna, së vo', i' so' prontë.

Nën m'è nova a lë rëcchië tala sciòrta,
però la Furtuna gira la ròta so'
cummë lë piacë, e u cafonë la sua zappa>>.

(v.97)

U maestrë mijë allora 'ngopp'a la góta
destra zë gëratte arrètë e më rëguardattë,
po' dicèttë:<< Be', siéntëla, la lezionë>>.

Intantë më në vaglië parlannë
kë ser Brunetto, e addumannë chi so'
lë cumpagnë suë cchiù canusciutë e cchiù importantë.

E issë a me:<< Sapë dë caccherunë è buonë;
dëll'autë sarà meglië nn' parlarnë,
ca u tiémpë sarija pochë a dicë.

Insomma, ha da sapé ca furënë tuttë chiérëchë,
e gruossë letteratë e assai famusë,
e d' u štessë puccatë a u munne zë spurcannë,
Priscianë* zë nē va kē chélla schiéra trišta,
e Francischë d' Accorsë purë, e vëdé,
s'avissë avutë desiderië dē tala tigna,
quillë che da u servë dē lē servë*
fu scagnatë dall' Arno a Bacchiglionë*,
andò lassattë lē malë niérvë štisë.
Dicéssë dē cchiù, ma u cammënà e u trascurzië
luonghë nēn zë pó', però i' vëdé
nasscë là nu nuovë fuochë 'ngoppë u sabbionë.
Gentë kē la qualë starcë inziemë nēn pozzë,
t'arraccumannë u Tesorë mijë,
ca ijë, pë' issë , ancora vivë; e cchiù nēn chiedë>>.
Po' zë gëratë, e mē pareva dē chillë
che corrënë a Verona pë la campagna, u palië verdë; e pareva tra lórë,
quillë chë vëncë e no quillë chë perdë.

. Note:

*1) Guizzante:Wissant; Brugia: Burges;

*2) Carentana: Carinzia;

*3) Brunetto Latino: maestro di Dante;

*4) Fiesole ha dato origine a Firenze;

*5) Prisciano di Cesarea del VI sec. che fu professore di grammatica all'Università di Bologna; e
Francesco d' Accorso, giureconsulto del XIII sec, pure professore a Bologna;

* 6) servo dei servi: papa Bonifacio VIII che trasferì il vescovo da Firenze a Vicenza.